

УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО СТОПАНСТВО
ФИНАНСОВО-СЧЕТОВОДЕН ФАКУЛТЕТ
КАТЕДРА „ФИНАНСОВ КОНТРОЛ“

РЕЗЮМЕТА

на научните трудове на гл. ас. д-р Валерия Михайлова Динева катедра „Финансов контрол“, УНСС (които не повтарят представените за придобиване на ОНС „доктор“ и за заемане на академична длъжност „главен асистент“)

Относно: Участие в конкурс за заемане на академична длъжност „доцент“ професионално направление 3.8. Икономика, научна специалност Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност (вътрешен контрол и вътрешен одит) –, обнародван в ДВ брой 98 от 09.12.2022 г,

София, март 2023 г

Съдържание

I. ПУБЛИКУВАНИ МОНОГРАФИИ, УЧЕБНИЦИ И КНИГИ

- 1.1. Хабилитационен труд – монография
- 1.2. Колективни монографии
- 1.3. Публикувана книга на базата на защитен дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“
- 1.4. Университетски интерактивен учебник

II. СТАТИИ И ДОКЛАДИ

- 2.1. Статии и доклади, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация
- 2.2. Статии и студии, индексирани в други международни бази данни с научна информация, публикувани в научни списания
- 2.3. Доклади, индексирани в друга международна база данни с научна информация
- 2.4. Статии и доклади, публикувани в нереперирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове

I. PUBLISHED MONOGRAPHS, TEXTBOOKS AND BOOKS

- 1.1. Habilitation thesis – monograph
- 1.2. Collective monographs
- 1.3. Dissertation book
- 1.4. University interactive textbook

II. ARTICLES AND PAPERS

2.1. Articles and papers published in scientific journals, refereed and indexed in world-known databases of scientific information.

2.2. Articles and studies indexed in other international databases of scientific information, published in scientific journals.

2.3. Papers published indexed in other international databases of scientific information, published in scientific journals.

2.4. Articles and papers published in non-refereed peer-reviewed journals or published in edited collective volumes.

I. ПУБЛИКУВАНИ МОНОГРАФИИ, УЧЕБНИЦИ И КНИГИ

1.1. Хабилизационен труд – монография

1) Динева, В. (2022) <i>Съвременни аспекти на вътрешния одит</i> , (Монография) София: Издателски комплекс – УНСС, ISBN 978-619-232-662-3

През последните години сме свидетели на динамични промени в бизнеса и обществения живот като цяло. Технологиите се развиват с невиджани темпове. Бизнесът се премества все повече в дигитална среда. Това определено създава конкурентни преимущества за фирмите, предоставя добри възможности за клиентите, но същевременно е съпътствано от множество рискове. Вътрешният одит като оценъчна функция, чието естество на работа е да оценява и допринася за подобряване на процесите по управление, управление на риска и контрол на организацията, е необходимо да се променя в съответствие с условията на съвременната среда.

Хабилизационната монография представлява оригинално и актуално авторско научно изследване на съвременната среда и нейното въздействие върху вътрешния одит. На база на проучвания на литературни източници и добри практики са анализирани тенденции, рискове и перспективи. В резултат на това са установени, анализирани и определени актуалните и перспективни фокуси на вътрешния одит, а именно фирмената култура, киберсигурността и киберкултурата, изкуственият интелект с неговите технологични и етични аспекти, КСО и Рамката ESG (environmental, social and governance), големите данни (BIG DATA), човешките ресурси и управлението на таланти. Тези фокуси разширяват обхвата на вътрешния одит и същевременно повлияват одитните дейности и процеси.

Разработени и представени са модели, които предоставят насоки за вътрешния одит по отношение на някои от очертаните приоритетни съвременни области.

1.2. Колективни монографии

2) Мирослава Пейчева, Любомир Стефанов, Маргарита Атанасова, Невяна Кънева, Валерия Динева, Женета Каравасилева, Венко Андонов, Антон Кръстев,(2022) *Изследване, разработване и въвеждане на иновативни методи в процеса на обучение*, Издателски комплекс- УНСС, С.2022, ISBN 978-619-232-636-4 (CD)

Иновациите в обучението са необходимост, произтичаща както от потребностите на съвременните млади хора, така и от потребностите на университетите. Предлагащото на иновационни решения за прилагане на иновационни подходи осигурява конкурентно предимство на университетите, добавя стойност и е фактор за техния престиж.

Монографията съдържа резултати от изследване, финансирано със средства от фонд „НИД на УНСС“, договор №НИД НИ – 13-2019г.

Монографията представя изследване на авторите относно добрите практики във водещи световни университети в прилагането на иновативни подходи в процеса на обучение. Изследвани са и потребностите на студентите от иновации в обучението. Представени са резултатите от разработването и пилотното приложение на интерактивни учебници, в т.ч. и резултатите от анкетно проучване сред студентите относно тяхната удовлетвореност. Направени са изводи и са предложени препоръки за развитие на иновациите и подобряване на иновационната среда, в т.ч. и конкретно в УНСС.

3) Зорница Стоянова, Юлия Дойчинова, Кристина Тодорова, Мирослава Пейчева, Валерия Динева, Антон Благоев, *Екоинновации за предоставяне на агроекосистемни услуги от земеделските стопанства*, (2022) Издателски комплекс-УНСС, С.2022, с.93-103 ISBN 978-619-232-628-9 ; ISBN 978-619-232-638-8 (CD)

Актуалността на екологичните проблеми значително нараства през последните десетилетия, което налага търсене на нови решения, свързани с по-екологосъобразни производства и технологии. Налага се необходимостта от въвеждане на екоинновативни подходи и практики.

Публикацията съдържа резултати от научно изследване, финансирано със средства от фонд „НИД на УНСС“, договор № НИД НИ 6/2019 г. Изследвани са теоретичните основи на екоиновациите за предоставяне на агроecosystemни услуги от земеделските стопанства. Представени са методическите и методологически основи за изследване на екоиновациите за предоставяне на агроecosystemни услуги от земеделските стопанства. Анализирани са и са оценени възможностите за внедряване на екоиновации за създаване на агроecosystemни услуги от земеделските стопанства. Очертани са насоки и са направени препоръки за подобряване на прилагането на екоиновации за създаване на екосистемни услуги от земеделието в България

4) Мирослава Пейчева, Валерия Динева, Али Вейсел, Явор Башев Дияна Банкова, Анна Лютакова, Изследване на ролята на контрола, вътрешния одит, финансовия одит и дейността по човешки ресурси в противодействието на измами, ИК АТЛ-50, София 2018

Проблематиката, свързана с противодействието на измамите е актуална и интересът към нея е постоянен. предвид огромните загуби, които фирмите в световен мащаб претърпяват в следствие извършени измами.

Противодействието на измамите е труден и сложен процес, поради което е необходимо интегриране на усилията на различни функции и дейности в организацията. Именно това разбиране на авторите ги провокира към многостранно изследване на проблема, а именно през призмата на контрола, вътрешния одит, финансовия одит и финансовата отчетност, дейността по човешки ресурси.

Монографията представя изследване на специфичните взаимовръзки и ролята на контрола, вътрешния одит, финансовия одит, дейността по човешки ресурси в противодействието на измами, както и нередностите и измами по проекти на европейския съюз и процедури за тяхното разкриване. Представени са техники, подходи и методи за противодействие и разкриване на измами в отделните области. Разработени и представени са модели, които да подпомогнат дейностите, насочени срещу извършването на измами.

1.3 Публикувана книга на базата на защитен дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“

5) Динева, В. Методологически аспекти на вътрешния одит. Изследване в застрахователния сектор. София, АТЛ-50, 2014 , ISBN 978-619-7194-02-9

Съвременният свят е изпълнен с динамика, генерира идеи и съществени промени в обществения живот. Корпоративният свят е изправен пред големи изпитания. От една страна е стремежът към оцеляване и устойчиво развитие, от друга е все по-регулираната среда и всичко това в един все „по-прозрачен свят“ пред критичния поглед на обществото. Корпоративното управление има тежката задача да балансира многостранните интереси и очаквания на всички заинтересовани страни. Не по-малко трудна е задачата на вътрешния одит, чиято оценъчна и консултантска дейност, следва да подпомогне управленските процеси в постигането на целите на организацията и цялостното подобряване на нейната дейност и представяне.

Книгата съдържа идеи, предложения и разработки, които са принос за теорията и практиката на вътрешния одит и контрол, в т.ч. и в застраховането. Теорията на вътрешния одит е доразвита и обогатена с разработените концепции за обекта и субекта на вътрешния одит, тяхното взаимодействие и взаимовлияние, за същността и характерните черти на вътрешния одит, за неговите основни специфични обекти, както и одитната методология. Извършен е критичен анализ на нормативната база и са очертани точките на разрыв между теория, законодателството, стандарти и практика. Разработени са концептуални основи на вътрешния одит в застраховането. Разглежда се общото и специфичното в одитната концепция. Разработени са модели за вътрешен одит в застрахователния сектор.

1.4. Публикуван университетски интерактивен учебник

6) Стандарти за вътрешен одит-теория и практика, Издателски комплекс УНСС, София 2022 ISBN 978-619-232-534-3

Интерактивният учебник „Стандарти за вътрешен одит (теория и практика)“ е разработен във връзка с изпълнението на университетски проект за научни изследвания НИ-13/19 на тема Изследване, разработване и въвеждане на иновативни методи в

процеса на обучение. Учебникът е предназначен за Магистри от специалност Одитинг, към катедра „Финансов контрол“ за дисциплината „Стандарти за вътрешен одит“

Учебникът е резултат от множество проучвания на добри практики; на възможности, в т.ч. дигитална среда, платформи и софтуери., дигитални подходи и средства, както и на потребителски потребности, изследвани чрез анкетно проучване.

Учебникът е уникален като концепция, като интерактивно съдържание, като форма, и като цялостно изпълнение. От гледна точка на предназначението, той представлява своеобразен хибрид между учебник и помагало, съчетавайки обучителния характер на учебника и възможностите за самоподготовка, които предоставя учебното помагало. Съдържанието на учебника включва 10 части, в т.ч. корица и 9 учебни глави, следващи последователността на международни стандарти за професионалната практика по вътрешен одит (стандартите), съпътствани с множество примери и практически интерпретации.

В учебника са имплантирани множество иновативни инструменти, в т.ч. интерактивна корица, анимации (обяснителни/обучителни видеа представящи схеми, таблици, методики, ключови постановки и др, повечето озвучени с музика), картинки и GIF анимации, видеа за ключови думи, и ситуационни игри, тестове със затворени въпроси, както и тестове с възможност за попълване с правилните думи/понятия и др.

II. СТАТИИ И ДОКЛАДИ

2.1. Статии и доклади, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация

7) Dineva,V, *The Modern Internal Audit in The Modern Company*,*Economic Studies (Ikonomicheski Izsledvania)*, Volume 27, Issue 6, Economic Research Institute at the Bulgarian Academy of Science, 2018, стр.130-135, ISSN 0205-3292

Мисията на съвременния вътрешния одит е да подпомага развитието на фирмата и да съдейства за постигане на нейните цели. В този контекст все повече се налага необходимостта вътрешният одит да удовлетворява очакванията на заинтересованите страни. Нещо повече, от него се изисква една проактивна роля, в т.ч. провокиране на потребности, предоставяне на съвети, предлагане на възможности.

Публикацията представя изследване на взаимодействието, взаимовлиянието и определяне точките на разрыв между обекта и субекта на вътрешния одит в контекста на различни хипотези. Очертани са съвременни предизвикателства пред вътрешния одит, произтичащи от потребностите на обществото и изискванията на бизнес средата. Изведени са характерните черти на модерния вътрешен одит, които са необходими на модерната фирма. Съществен извод е, че съвременният вътрешен одит трябва да излезе отвъд традиционната си роля на наблюдател, констатиращ и коректив и да се превърне в двигател, вдъхновител на промените във фирмата.

2.2. Статии и студии индексирани в други международни бази данни с научна информация, публикувани в научни списания

8) Dineva,V. Research on the possibilities for applying innovative approaches in education and In internal audit training in particular, Journal SEPIKE, Edition 25,2019, Publisher: © 2013 Association 1901 "SEPIKE", Poitiers, Frankfurt, Los Angeles, p.5-11, p-ISSN: 2196-9531.e-ISSN: 2372-7438

Дигиталният свят заема все по-голямо място в живота на хората, особено на младежите, които са израснали с технологиите. Те с лекота използват възможностите, които им се предоставят в кибер пространството.

В статията са представени част от резултатите, получени при изпълнението на етап първи на тригодишен научно-изследователски проект на тема: „Изследване, разработване и въвеждане на иновативни методи в процеса на обучение“. Иновационните подходи в обучението, в т.ч. и по вътрешен одит зависят както от процеса на обучение, така и от спецификата на дисциплината. Благоприятно влияние оказват и партньорствата, между университетите и различни организации за повишаване на ефективността на обучението и прилагането на иновативни подходи. Силното академично лидерство също е важно условие за успешните иновации в образованието.

9) Dineva, V. "Soft" controls in cyberculture, Journal SEPIKE, Edition 24, 2019, Publisher: © 2013 Association 1901 "SEPIKE", Poitiers, Frankfurt, Los Angeles, p.21-24, p-ISSN: 2196-9531, e-ISSN: 2372-7438

Развитието на технологиите и динамичното им навлизане в бизнеса поставя все по-високи предизвикателства пред съвременните фирми. Тези предизвикателства са свързани преди всичко с осигуряване на иновативно и устойчиво развитие и постигане на просперитет на фирмата. Успоредно с това възникват и предизвикателства свързани с осигуряване на тяхната киберсигурност. Всичко това налага необходимостта от повишаване на киберкултурата. Това може да се постигне чрез умело управление и подходящ контрол, в т.ч. и чрез прилагане на „меки“ контроли върху меките умения, които са в сърцевината на киберкултурата.

Публикацията разглежда теоретични аспекти на киберкултурата и „меките контроли“. Представени и анализирани са резултатите от проведено анкетно проучване като „мек“ метод на контрол върху „меките“ умения по отношение на киберкултурата в две различни по големина фирми в България.

Ключови думи :меки контроли, меки умения, кибер култура и киберсигурност

10) Dineva, V, The Role of Internal Audit in Corporate Social Responsibility Strategies, Economic Alternatives, 2019, Issue 2, pp. 287-295, UNWE Publishing Complex, p.287-295, ISSN (print): 1312-7462, ISSN (online): 2367-9409

Вътрешният одит може да играе важна роля в стратегиите за Корпоративната социална отговорност (КСО). Ролята зависи от степента на зрялост на организацията, в т.ч. и зрелостта на КСО, както и степента на зрялост на вътрешния одит. Същественото е вътрешният одит да предоставя увереност по отношение стратегиите на КСО. Същевременно вътрешният одит може да бъде двигател, лидер, който ще стимулира създаването и разработването на стратегия за КСО. Изпълнявайки тази роля вътрешният одит прилага холистичен подход. В този контекст също така е важно да се насърчи разработването на всеобхватна система за управление и контрол на КСО. КСО е

деликатна дейност. В този смисъл вътрешният одит е изправен пред много заплахи. За да бъде наистина полезен и да отговори на очакванията, е необходимо вътрешният одит да е независим. Компетентността на вътрешните одитори в областта на КСО, както и на бизнеса като цяло трябва постоянно да се подобрява. Стратегическите цели на вътрешния одит трябва да бъдат в съответствие с целите на организацията, в т.ч. и с тези, свързани с КСО.

Ключови думи: корпоративна социална отговорност, вътрешен одит, модел на зрялост, контрол, стратегия

11) Динева, В., Корпоративната социалната отговорност в обучението по вътрешен контрол и вътрешен одит, Научни трудове на УНСС - Том 5/2018, стр.61-82, ISSN (print): 0861-9344, ISSN (online): 2534-8957 Студия

Студията има за цел да изследва потребността от инкорпориране на корпоративната социална отговорност в обучението по вътрешен контрол и вътрешен одит. Представени са и възможностите за включването на тематиката в обучението по вътрешен контрол и одит, като са показани различни подходи, модели и инструменти. Използвани са методите анализ, вторичен анализ, сравнителен исторически метод, метод на системния анализ и др. За постигане на целта на изследването и изпълнението на свързаните с това задачи е разработена и приложена методология, която включва последователни етапи и методика на изследване, както и прилагането на различни методи. Резултатите са очертаване на широка рамка от фактори, които пораждаят потребности, изискващи включването на корпоративната социална отговорност в обучението по вътрешен контрол и вътрешен одит. Изводите са, че корпоративната социална отговорност следва да бъде включена в учебните пособия и в програмите за вътрешен контрол и вътрешен одит, а в обучението да се прилагат съвременни концепции и подходи.

Ключови думи: корпоративна социална отговорност, вътрешен контрол, вътрешен одит, интегрирана отчетност, етика, организационно поведение, CAF, COSO, COBIT 5, ISO 26000

2.3. Доклади, индексирани в друга международна база данни с научна информация

12) Dineva V. Current aspects of the interaction „Technologies- Corporate social responsibility-Internal audit, Economics, Business and Social Sciences, Verlag SWG imex GmbH Nuremberg, Germany, 2020, 124-129, ISBN 978-3-9819288-9-7

Един от глобалните обекти на вътрешния одит е управлението. В този смисъл корпоративната социална отговорност, която е част от съвременното управление, би следвало също да е в обхвата на вътрешния одит. Развитието на технологиите влияят върху цялостното управление на организация и съответно на корпоративната социална отговорност . Съвременният вътрешен одит следва да разбира и отчита тези влияния, като ги предвижда в своята дейност. Това поставя нови предизвикателства пред вътрешните одитори и вътрешния одит като функция.

Развитието на технологиите, в т.ч и на информационните технологии влияе, разширява спектъра на КСО, като цяло и в конкретни аспекти. Всичко това определя нови ракурси в КСО.

Защитата на личните данни и всички процеси, произтичащи от General Data Protection Regulation (GDPR), киберсигурността, 5G и Четвъртата индустриална революция поставят нови проблеми, свързани с етиката, човешките права и сигурност, които са изследвани и представени в публикацията

Очевидно се налага мнението, че е необходимо равновесие и хармония между технологиите от една страна и от друга, околната среда, правата на човека и условията на труд, здраве, безопасност и сигурност, етика. В търсенето на това равновесие се очертава нова роля за вътрешния одит, за която е необходима сериозна подготовка, в т.ч. развиване на нови компетентности.

Ключови думи: корпоративна социална отговорност, вътрешен одит, етика, GDPR, 5G и Четвъртата индустриална революция

13) Динева, В. Онлайн обучението по вътрешен контрол и вътрешен одит - сбъдната реалност Издателство „Наука и икономика—Икономически университет – Варна, 2020, стр.440-448 , ISBN 978-954-21-1040-8

Потребността от онлайн обучението по вътрешен контрол и вътрешен одит се обуславя от множество фактори и е своеобразен отговор на съвременните предизвикателства пред цялостната образователна система. Развитието на технологиите, стилът на живот и потребностите на младите хора налага онлайн обучението, но истинския катализатор за неговото системно внедряване се оказва обстановката на извънредно положение (COVID 19) и необходимостта да се прилагат извънредни мерки за сигурност. В доклада се разглеждат възможностите, предимствата и пречките в онлайн обучението, предвид спецификите на вътрешния контрол и вътрешния одит. Представени са резултати от проведени проучвания.

Ключови думи: вътрешен контрол, вътрешен одит, обучение, иновационни подходи, онлайн обучение

14) Динева, В., Системите за контрол в подкрепа на управлението на устойчивото развитие, научна конференция на тема, Регионална икономика и устойчиво развитие, 17 ноември 2018 г. Варна стр.90-101, ISBN 978-954-21-0957-0

Създаването и ефективното функциониране на системи за управление и контрол е от съществено значение за осигуряване на устойчиво развитие на глобално, национално и регионално ниво. Прилагането на интегриран подход за управление и контрол на системите е ключов фактор за тяхното устойчиво развитие. Използването на интегрирани рамки за контрол помага за управлението на устойчивото развитие.

В публикацията е представено изследване на предизвикателствата пред системите за контрол в контекста на устойчивото развитие.

Изследвани са различни модели, като са идентифицирани и анализирани социалните аспекти в тях: По-конкретно изследваните модели са както следва: моделът

на Malmi and Brown, Моделът CAF, Стандартът ISO 26000, Моделът COSO (2013), Рамката COBIT 5 (ISACA 2012. Класическата теория на контрола и по-конкретно концепцията за качествата на системата, разработена от проф. Михаил Динев е доразвита и обогатена като се интерпретира и адаптира за целите на устойчивото развитие

2.4. Статии и доклади, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове

15) Dineva.V. Conceptual model for developing an interactive E-textbook on internal audit, Journal SEPIKE, Edition 31, 2021, Publisher: © 2013 Association 1901 "SEPIKE", Poitiers, Frankfurt, Los Angeles, ,p.30-38, p-ISSN: 2196-9531: Journal Association 1901 SEPIKE e-ISSN: 2372-7438: Journal Association 1901 SEPIKE, US Edition

Съвременните форми на обучение изискват прилагането на съответни модерни средства. Сред тези средства са интерактивните електронни учебници (Interactive electronic textbooks - IET). Целта на статията е да представи някои концептуални насоки, които следва да се имат предвид при разработването на IET по дисциплината „Стандарти за вътрешен одит“, предвид спецификата на дисциплината, потребностите на студентите, както и възможностите предлагани от съвременните технологии. В публикацията се дефинират понятията интерактивен електронен учебник, *интерактивното помагало, електронен казус, електронни учебни игри*

В статията са представени част от резултатите, получени при изпълнението на втория етап на тригодишен научно-изследователски проект на тема: „Изследване, разработване и въвеждане на иновативни методи в процеса на обучение“ финансиран със средства от фонд „НИД на УНСС“, договор №НИД НИ – 13-2019г.

Ключови думи: интерактивен електронен учебник, вътрешен одит, иновация, обучение, иновативни подходи

16) Dineva, V. Need-based methodology for using Big Data in financial control functions, Business Management, Economics and Social Sciences, Agenda Publishing House LTD London, United Kingdom 2021, p.73-77, ISBN 978-2-5494-0318

Тази статия представя изследване и анализ на възможностите за приложението на големите данни във финансов-контролните функции. Изследвани са потребностите от Големи данни в някои от най-често срещаните функции. На база на установените потребности е разработена и предложена базова методика, която може да повиши ефективната работа с Големите данни и конкретно техния анализ, ще благоприятства взимането на бързи информирани финансови решения, ще усъвършенства контролните методи и подходи и като цяло ще подобри управлението и представянето на фирмата

Ключови думи: Големи данни, дигитализация, анализ на Големите данни, структурирани, полуструктурирани и неструктурирани Големи данни във финансово – контролните функции

17) Динева В., Вътрешният одит и киберкултурата, Юбилейна международна научна конференция посветена на 70-годишнината на Института за икономически изследвания при БАН Икономическо развитие и политики: реалности и перспективи София, 21-22 ноември 2019 г., Издателство на БАН „Проф. Марин Дринов“, 2020, стр.821-826, ISBN 978-619-245-039

През последните години кибер рисковете присъстват в топ класациите за рискове на различни проучвания. Киберсигурността се превръща в приоритет за съвременните фирми. С особено значение за киберсигурността е киберкултурата. Киберкултурата, фирмената култура и съставлящите я култури, като риск култура, иновационна култура и др. си взаимодействат и взаимовлияят. Характерно за съвременния вътрешен одит е, че „настройва“ своята дейност и приоритети спрямо приоритетите и рисковете на фирмата. Предвид важността на киберкултурата и присъщите ѝ рискове, тя съвсем закономерно попада в обхвата на вътрешния одит. Същевременно киберкултурата поставя своите предизвикателства към вътрешния одит.

Ключови думи: вътрешен одит, киберкултура, кибер рискове, „меки“ контроли

18) Стефанова, М., Динева, В., Петрова, В. Нефинансовата отчетност като инструмент за корпоративна прозрачност, сборник с доклади от международната научна конференция "Кръгова икономика и устойчиви финанси", организирана от Лабораторията за научно-приложни изследвания към ВУЗФ – VUZF Lab на 24.10.2019 година. с.147. -157, 3 т., ISBN 978-954-8590-84-6

Публикацията представя част от резултатите от теренно мащабно проучване, което има за задача да разкрие съществуващите практики в представянето на информация, свързана с нефинансовото отчитане. Анализирани са състоянието на нефинансовото отчитане на българските компании, предвид информацията, която се съдържа в нефинансовите декларации като задължителна част от годишните доклади в изпълнение на Европейската директива 2014/95/ЕС за оповестяване на нефинансова информация и на информация за многообразието от страна на някои големи предприятия и групи и релевантното българско законодателство.

19) Dineva, V., Examination of the importance and influence of control environment on the innovative environment, International scientific conference, Research and Innovation, New York, USA, 27.02.2019, 148-152, ISBN 978-0-9988574-3-0-

Иновациите имат съществено значение за съвременния бизнес. За да се родят и осъществят те се нуждаят от подходяща иновативна среда, стимулираща креативността и иновативността. Контролната среда е част от контролната система, която включва множество фактори, които биха благоприятствали иновативната среда. Публикацията представя изследване на влиянието на отделни компоненти на контролната среда върху иновативната среда. Това влияние може да бъде благоприятстващо или ограничаващо иновационната активност. Изборът на подходящи и специфични за иновациите контроли може да подпомогне реализирането на успешни иновации.

Ключови думи: иновации, иновационна среда, контролна среда, контроли, контролни рамки

20) Dineva, V., Internal Audit - the Third Line of Defense, Against Fraud The XVI International Academic Congress (United Kingdom, Oxford, 23-25 October 2017),p.184 - 190, 978-0-875-87587-5

Вътрешният одит като независима и обективна дейност изпълнява определени функции и задачи. Основните задачи са свързани с оценяване и подобряване на ефективността на процесите на управление на риска, контрол и управлението като цяло. Целта на изследването е на база теоретични постановки и проучвания в практиката, да се определи ролята на вътрешния одит в противодействие на измамите и да се интерпретира посредством модела „Трите линии на защита на ефективната система за управление на риска и контрол”. Резултатите показват, че вътрешният одит има потенциал да бъде част от общата защита срещу измамите. За да реализира този потенциал вътрешният одит трябва да е независим и да укрепва собствения си капацитет.

Ключови думи: Вътрешен одит, Измами, Вътрешен контрол, моделът „Трите линии на защита на ефективната система за управление на риска и контрол”, Управление на риска,

UNIVERSITY OF NATIONAL AND WORLD ECONOMY
FACULTY OF FINANCE AND ACCOUNTANCY
DEPARTMENT OF FINANCIAL CONTROL

A B S T R A C T S

of the scientific works of . Chief Assistant Professor Valeria Mihaylova Dineva, PhD, Department of Financial Control, UNWE (which do not repeat the ones submitted for obtaining the PhD degree and for holding the academic position of Chief Assistant)

Re: Participation in a competition for the academic position of Associate Professor in the professional field 3.8. Economics, scientific specialty Accounting, Control and Analysis of Economic Activity (Internal Control and Internal Audit), promulgated in State Gazette No. 98 of 09.12.2022

Sofia, March 2023

II. PUBLISHED MONOGRAPHS, TEXTBOOKS AND BOOKS

1.1. Habilitation thesis - monograph

1) Dineva, V. (2022) *Modern Aspects of Internal Audit, (Monograph) Sofia: UNWE Publishing Complex, ISBN 978-619-232-662-3*

In recent years we have witnessed dynamic changes in business and public life in general. Technology is developing at an unprecedented pace. Businesses are increasingly moving to a digital environment. This definitely creates competitive advantages for companies, provides good opportunities for customers, but at the same time is accompanied by numerous risks. Internal audit, as an evaluative function whose nature of work is to assess and contribute to the improvement of an organization's governance, risk management and control processes, needs to change in line with the conditions of the modern environment.

The habilitation monograph is an original and up-to-date author's scientific study of the contemporary environment and its impact on internal audit. Based on literature research and best practices are analysed trends, risks and perspectives. As a result, current and promising internal audit focuses are identified, analyzed and defined, namely company culture, cybersecurity and cyberculture, artificial intelligence with its technological and ethical aspects, CSR and the ESG (environmental, social and governance) framework, big data (BIG DATA), human resources and talent management. These focuses broaden the scope of internal audit and at the same time influence audit activities and processes.

Models are developed and presented that provide guidance for internal audit in relation to some of the outlined contemporary priority areas.

1.2. Collective monographs

2) Miroslava Peycheva, Lyubomir Stefanov, Margarita Atanasova, Nevyana Kaneva, Valeria Dineva, Zheneta Karavasileva, Venko Andonov, Anton Krastev, (2022) *Research, Development and Introduction of Innovative Methods in the Learning Process*, UNWE Publishing Complex, S.2022, ISBN 978-619-232-636-4 (CD)

Innovation in learning is a necessity, arising both from the needs of today's young people and the needs of universities. Offering innovative solutions to implement innovative approaches provides universities with a competitive advantage, adds value and is a factor in their prestige.

The monograph contains the results of research funded by the UNWE Research Activity Fund, Contract No. НИД НИ – 13-2019.

The monograph presents the authors' research on the best practices in world-leading universities in the application of innovative approaches in the learning process. The needs of students for innovations in learning are also studied. The results of the development and pilot use of interactive textbooks are presented, including the results of a questionnaire survey of students on their satisfaction. Conclusions are drawn and recommendations are proposed for the development of innovation and improvement of the innovation environment, including specifically at the UNWE.

- 3) Zornitsa Stoyanova, Yulia Doychinova, Kristina Todorova, Miroslava Peycheva, Valeria Dineva, Anton Blagoev, *Eco-innovations for the provision of agroecosystem services by agricultural holdings*, (2022), UNWE Publishing complex, S.2022, p.93-103 ISBN 978-619-232-628-9 ; ISBN 978-619-232-638-8 (CD)

The relevance of environmental problems has increased significantly in recent decades, making it necessary to seek new solutions related to more environmentally friendly production and technologies. There is a need to introduce eco-innovative approaches and practices.

The publication contains the results of a scientific study funded by the UNWE Research Activity Fund, Contract No. НИД НИ 6/2019. The theoretical foundations of eco-innovation for the provision of agroecosystem services by agricultural holdings are investigated. The instructional and methodological foundations for the study of eco-innovation for the provision of agroecosystem services by agricultural holdings are presented. Opportunities for the implementation of eco-innovations for the creation of agroecosystem services by agricultural holdings are analysed and evaluated. Guidelines are outlined and recommendations given for improving the implementation of eco-innovation for ecosystem services provision by agriculture in Bulgaria.

- 4) Miroslava Peycheva, Valeria Dineva, Ali Veysel, Yavor Bashev, Diyana Bankova, Anna Lyutakova, *Research on the role of control, internal audit, financial audit and human resources activities in counteracting fraud*, PC ATL-50, Sofia 2018

The issues related to countering fraud are topical and the interest in them is constant, given the huge losses suffered by companies worldwide as a result of fraud.

Countering fraud is a difficult and complex process, and therefore requires the integration of the efforts of different functions and activities within an organisation. It is this understanding of the authors that provokes them to examine the problem in a multifaceted way, namely through the prism of control, internal audit, financial audit and financial reporting, and human resources activities.

The monograph presents a study of the specific interrelationships and role of control, internal audit, financial audit, human resources activities in countering fraud, as well as irregularities and fraud in European Union projects and procedures for their detection. Techniques, approaches and methods for countering and detecting fraud in different areas are presented. Models are developed and presented to support activities directed against committing fraud.

1.3 A published book based on a defended dissertation for the award of the educational and scientific degree of PhD

- 5) Dineva, V. *Methodological Aspects of Internal Audit. Research in the insurance sector*. Sofia, ATL-50, 2014 , ISBN 978-619-7194-02-9

The modern world is full of dynamics, generating ideas and significant changes in social life. The corporate world is facing great challenges. On the one hand is the quest for survival and sustainability, on the other is an increasingly regulated environment, all in an increasingly "transparent world" before the critical gaze of society. Corporate governance has the difficult task of balancing the multiple interests and expectations of all stakeholders. No less difficult is the task of internal audit, whose evaluative and advisory work should assist management processes in achieving the organisation's objectives and improving its overall performance and presentation.

The book contains ideas, proposals and developments that are a contribution to the theory and practice of internal audit and control, including in insurance. The theory of internal audit is further developed and enriched with the developed concepts of the object and subject of internal audit, their interaction and mutual influence, the nature and characteristic features of internal audit, its main specific objects, as well as audit methodology. A critical analysis of the regulatory framework is carried out and points of divergence between theory, legislation, standards and practice are outlined. Conceptual foundations of internal audit in insurance are developed. The general and specific in audit concepts are examined. Models for internal audit in the insurance sector are developed.

Published university interactive textbook

6) *Internal Audit Standards-Theory and Practice*, UNWE Publishing Complex, Sofia
2022 ISBN 978-619-232-534-3

The interactive textbook "Internal Audit Standards (Theory and Practice)" was developed in connection with the implementation of the university research project NI-13/19 on the topic of Research, Development and Introduction of Innovative Methods in the Learning Process. The textbook is intended for Masters in Auditing, at the Department of Financial Control for the **Internal Audit Standards** discipline.

The textbook is the result of numerous studies of best practices; of capabilities, including digital environment, platforms and software, digital approaches and tools, and of user needs explored through a questionnaire survey.

The textbook is unique as a concept, as interactive content, as a form, and as an overall implementation. In terms of purpose, it is a kind of hybrid between a textbook and a manual, combining the educational nature of a textbook with the self-study opportunities of a manual. The content of the textbook comprises 10 parts, including a cover and 9 learning chapters, following the sequence of international standards for the professional practice of internal auditing (the Standards), accompanied by numerous examples and practical interpretations.

In the textbook have been implanted many innovative tools, including an interactive cover, animations (explanatory/training videos presenting diagrams, tables, methodologies, key

concepts, etc., most with music), pictures and GIF animations, key word videos, and situational games, closed question tests, and fill-in-the-blank tests with the correct words/concepts, etc.

II. ARTICLES AND PAPERS

2.1. Articles and papers published in scientific journals, refereed and indexed in world-known databases of scientific information

7) Dineva, V., *The Modern Internal Audit in The Modern Company, Economic Studies (Ikonomicheski Izsledvania)*, Volume 27, Issue 6, Economic Research Institute at the Bulgarian Academy of Science, 2018, p.130-135, ISSN 0205-3292

The mission of the modern internal audit is to support the development of the company and to help achieve its goals. In this context, there is an increasing need for internal audit to meet the expectations of stakeholders. Moreover, it is required to play a proactive role, including provoking needs, providing advice, offering opportunities.

The paper presents a study of the interaction, mutual influence and identification of points of rupture between the object and subject of internal audit in the context of different hypotheses. Contemporary challenges to internal audit arising from the needs of society and the demands of the business environment are outlined. The characteristic features of modern internal audit that are necessary for the modern company are outlined. An essential conclusion is that the modern internal audit must go beyond its traditional role of observer, ascertaining and correcting and become a driver, an inspirer of changes in the company.

Keywords: Internal Audit, Corporate Culture, Innovation, Cyber Security, Corporate Social Responsibility

2.2. Articles and studies indexed in other international databases of scientific information, published in scientific journals

8) Dineva, V. Research on the possibilities for applying innovative approaches in education and in internal audit training in particular, Journal SEPIKE, Edition 25,2019, Publisher: © 2013 Association 1901 "SEPIKE", Poitiers, Frankfurt, Los Angeles, p.5-11, p-ISSN: 2196-9531.e-ISSN: 2372-7438

The digital world is taking a bigger place in the lives of people, especially young people who have grown up with technology. They easily take advantage of the opportunities available to them in cyberspace

This article presents some of the results obtained from the implementation of the first stage of a three-year research project on the topic: "Research, development and implementation of innovative methods in the learning process" funded by the UNWE Research Activity Fund, Contract no. **НИД НИ – 13-2019**.

Innovative approaches in learning, incl. internal audit depend on both the learning process and the specifics of the discipline. Partnerships established by universities with different organizations to increase the effectiveness of learning and the implementation of innovative approaches also have a beneficial impact. Strong academic leadership is also important for successful innovation in education.

Keywords: internal audit, innovation, training, innovative approaches, digital technology trends, leadership, virtual learning environment (VLE)

9) Dineva, V. "Soft" controls in cyberculture, Journal SEPIKE, Edition 24,2019, Publisher: © 2013 Association 1901 "SEPIKE", Poitiers, Frankfurt, Los Angeles, p.21-24, p-ISSN: 2196-9531, e-ISSN: 2372-7438

The development of technologies and their dynamic penetration into business poses ever higher challenges for modern companies. These challenges are primarily related to ensuring innovative and sustainable development and achieving prosperity for the company. At the same time, challenges are emerging that are related to ensuring their cybersecurity. All this necessitates the need to increase cyber culture. This can be achieved by skillful management and appropriate control, including by applying "soft" controls to the soft skills that are at the core of cyberculture.

The article examines theoretical aspects of cyberculture and "soft controls". It presents and analyses the results of a questionnaire survey conducted as a "soft" control method on "soft" skills in relation to cyberculture in two different sized companies in Bulgaria.

Keywords: soft controls, soft skills, cyberculture, cybersecurity, corporate culture

10) Dineva, V, The Role of Internal Audit in Corporate Social Responsibility Strategies, Economic Alternatives, 2019, Issue 2, pp. 287-295, UNWE Publishing Complex, p.287-295, ISSN (print): 1312-7462, ISSN (online): 2367-9409

Internal audit can play an important role in Corporate Social Responsibility (CSR) strategies. The role depends on the degree of maturity of the organization, including the maturity of CSR, as well as the degree of maturity of the internal audit. It is essential that the internal audit provide assurance about the CSR strategies. At the same time, internal audit can be a driver, a leader that will stimulate the creation and development of a CSR strategy. In fulfilling this role, the internal audit applies a holistic approach. In this context, it is also important to encourage the development of a comprehensive CSR management and control system. CSR is a delicate activity. In this sense, the internal audit faces many threats. In order to be really useful and meet expectations, the internal audit needs to be independent. The competence of internal auditors in the field of CSR, as well as the business as a whole, needs to be constantly improved. The strategic objectives of the internal audit should be in line with the organization's objectives, including those related to CSR.

Key words: corporate social responsibility, internal audit, maturity model, control, strategy

11) Dineva, V., Corporate Social Responsibility in Internal Control and Internal Audit Learning, UNWE Scientific Works - Volume 5/2018, p.61-82, ISSN (print): 0861-9344, ISSN (online): 2534-8957 Study

The study aims to explore the need of incorporating corporate social responsibility into internal control and internal audit learning. Possibilities for inclusion of the topic in the internal control and audit learning are presented, showing different approaches, models and tools.

Methods of analysis, secondary analysis, comparative historical method, system analysis method, etc. are used.

In order to achieve the aim of the study and to accomplish the related tasks, a methodology has been applied which includes sequential stages and methodology of research as well as the application of different methods.

The results are outlining a wide range of factors that generate needs requiring corporate social responsibility to be incorporated into internal control and internal audit learning. The conclusion is that corporate social responsibility should be included in the learning materials and internal control and internal audit programs, and modern concepts and approaches should be applied in learning.

Key words: corporate social responsibility, internal control, internal audit, integrated reporting, ethics, organizational behavior, CAF, COSO, COBIT 5, ISO 26000

2.3. Papers, indexed in other international databases of scientific information

12) Dineva, V. Current aspects of the interaction „Technologies- Corporate social responsibility-Internal audit, Economics, Business and Social Sciences, Verlag SWG imex GmbH Nuremberg, Germany, 2020, 124-129, ISBN 978-3-9819288-9-7

One of the global objects of internal audit is management. In this sense, corporate social responsibility, which is part of modern governance, should also be within the scope of internal audit. The development of technology affects the overall organization management and, accordingly, corporate social responsibility. Modern internal audit should understand and take into account these impacts, anticipating them in its work. This poses new challenges for internal auditors and internal audit as a function.

The development of technologies, including information technologies, influences, expands the range of CSR, in general and in specific aspects. All this defines new perspectives in CSR.

The protection of personal data and all processes arising from the General Data Protection Regulation (GDPR), cybersecurity, 5G and the Fourth Industrial Revolution pose new problems related to ethics, human rights and security, which are explored and presented in the publication.

Obviously, there is a need for balance and harmony between technology on the one hand and on the other, the environment, human rights and working conditions, health, safety and security, ethics. In the search for this balance, a new role is emerging for internal audit, for which significant training is needed, including the development of new competencies.

Key words: corporate social responsibility, internal audit, ethics, GDPR, 5G and the Fourth Industrial Revolution

13) Dineva, V. Internal control and internal audit online training - a real reality "Science and Economics" Publishing House - University of Economics - Varna, 2020, p. 440-448 , ISBN 978-954-21-1040-8

The need for online training in internal control and internal audit is conditioned by many factors and is a unique response to the current challenges of the overall education system. The development of technology, lifestyle and the needs of young people requires online learning, but the real catalyst for its systematic implementation has been the state of emergency (COVID 19) and the need to implement emergency security measures. The report examines the opportunities, benefits and barriers to online learning, given the specifics of internal control and internal audit. The results of the studies conducted are presented.

Keywords: internal control, internal audit, training, innovative approaches, online training

14) Dineva, V., Control systems in support of sustainable development management, Scientific Conference on Regional Economy and Sustainable Development, 17 November 2018, Varna p. 90-101, ISBN 978-954-21-0957-0

The establishment and effective operation of management and control systems is essential to ensure sustainable development at global, national and regional levels. Applying an integrated approach to system management and control is a key factor for their sustainable development. The use of integrated control frameworks helps manage sustainable development.

This publication presents research on the challenges of control systems in the context of sustainable development.

Different models are studied, identifying and analysing the social aspects in them. Specifically, the models studied are as follows: the Malmi and Brown model, the CAF model, the ISO 26000 standard, the COSO model (2013), the COBIT 5 framework (ISACA 2012). The classical control theory and in particular the concept of system qualities developed by Prof. Mihail Dinev has been further developed and enriched by interpreting and adapting it for the purposes of sustainable development.

Keywords: control systems, sustainable development, internal control, integrated control frameworks

2.4. Articles and papers published in non-refereed peer-reviewed journals or published in edited collective volumes

15) Dineva, V. Conceptual model for developing an interactive E-textbook on internal audit, Journal SEPIKE, Edition 31,2021, Publisher: © 2013 Association 1901 "SEPIKE", Poitiers, Frankfurt, Los Angeles, ,p.30-38, p-ISSN: 2196-9531: Journal Association 1901 SEPIKE e-ISSN: 2372-7438: Journal Association 1901 SEPIKE, US Edition

Modern forms of education require the application of appropriate modern tools. Among these tools are Interactive electronic textbooks (IETs). The purpose of this paper is to present some conceptual guidelines that should be considered when developing an IET for the Internal Audit Standards course, taking into account the specificity of the course, the needs of students, as well as the opportunities offered by modern technologies. The publication defines the terms interactive electronic textbook, interactive study guide, electronic case study, electronic learning games.

The article presents some of the results obtained during the implementation of the second stage of a three-year scientific research project on the topic "Research, development and introduction of innovative methods in the learning process", funded by UNWE Research activity Fund under contract no. НИД НИ – 13-2019.

Keywords: interactive electronic textbooks, internal audit, innovation, training, innovative approaches

16) Dineva, V. Need-based methodology for using Big Data in financial control functions, Business Management, Economics and Social Sciences, Agenda Publishing House LTD London, United Kingdom 2021, p.73-77, ISBN 978-2-5494-0318

This paper presents an exploration and analysis of the possibilities of applying Big Data in financial-control functions. Big Data needs in some of the most common functions are explored. Based on the identified needs, a baseline methodology is developed and proposed that can enhance the effective handling of Big Data and specifically its analysis, will favor rapid informed financial decision making, improve control methods and approaches, and generally improve management and company performance.

Keywords: big data, digitization, Big Data analysis, structured, semi-structured and unstructured big data in financial control functions

17) Dineva, V., Internal Audit and Cyberculture, Jubilee International Scientific Conference dedicated to the 70th Anniversary of the Institute of Economic Research at the Bulgarian Academy of Sciences - Economic Development and Policies; Realities and Perspectives, Sofia, 21-22 November 2019, BAS Publishing House "Prof. Marin Drinov", 2020, p. 821-826, ISBN 978-619-245-039

In recent years, cyber risks have been on the top risk charts of various studies. Cybersecurity is becoming a priority for modern businesses. Cyberculture is of particular importance for cybersecurity. Cyberculture, corporate culture and its constituent cultures (e.g. risk culture, innovation culture, etc.) interact and influence each other. A characteristic of modern internal audit is that it "tunes" its activities and priorities to the priorities and risks of the company. Given the importance of cyberculture and its inherent risks, it is quite naturally within the scope of internal audit. At the same time, cyberculture poses its own challenges to internal audit.

Key words: internal audit, cyberculture, cyber risks, "soft" controls

18) Stefanova, M., Dineva, V., Petrova, V. Non-Financial Reporting as a Tool for Corporate Transparency, Collection of papers of the International Scientific Conference "Circular Economy and Sustainable Finance", organized by the Applied Research Laboratory at VUZF – VUZF Lab on 24.10.2019, p.147. -157, 3 vol., ISBN 978-954-8590-84-6

The publication presents part of the results of a large-scale field study, which aims to reveal existing practices in the presentation of information related to non-financial reporting. It analyses the state of non-financial reporting by Bulgarian companies, taking into account the information contained in non-financial statements as a mandatory part of annual reports in compliance with the European Directive 2014/95/EU on the disclosure of non-financial and information on diversity by certain large companies and groups and the relevant Bulgarian legislation.

19) Dineva, V., Examination of the importance and influence of control environment on the innovative environment, International scientific conference, Research and Innovation, New York, USA, 27.02.2019, 148-152, ISBN 978-0-9988574-3-0-

Innovations are essential for modern business. In order to be born and realized, they need an appropriate innovative environment to stimulate creativity and innovativeness. The control environment is part of the control system, which includes a number of factors that would be favorable to the innovative environment. This paper presents an exploration of the impact of individual components of the control environment on the innovative environment. This influence can be conducive or constraining to innovation activity. The selection of appropriate controls that are specific for the innovations can support the implementation of successful innovations.

Key words: innovations, innovative environment, control environment, controls, control frameworks

20) Dineva, V., Internal Audit - the Third Line of Defense, Against Fraud The XVI International Academic Congress (United Kingdom, Oxford, 23-25 October 2017), p.184 - 190, 978-0-875-87587-5

Internal audit as an independent and objective activity performs certain functions and tasks. The main tasks are related to assessing and improving the effectiveness of risk management processes, control and governance in general. The purpose of this study is, based on theoretical propositions and case studies, to determine the role of internal audit in counteracting fraud and to interpret it using the "Three Lines of Defense of an Effective Risk Management and Control System" model. The results show that the internal audit has the potential to be part of the overall defense against fraud. To realize this potential, the internal audit should be independent and strengthen its own capacity.

Keywords: Internal Audit, Fraud, Internal Control, Three Lines of Defense of an Effective Risk Management and Control System Model, Risk Management